

da je prvi prevoditelj **Hasanaginice** i još nekih pjesama (objavljenih od 1822. do 1830) Kazimierz Brodzinski, utemeljitelj poljske folkloristike. Nesumnjivo će nam goditi i sva ona saznanja koja je Subotin sakupio razjašnjavajući vezu Adama Mickiewicza i naše narodne lirike. Navodno je Mickiewicz upoznao Vukove pjesme kod Puškina. O njima je već 1841. govorio u svojoj seriji slavističkih predavanja na sveučilištu.

Miodrag Stojanović piše raspravu **Srpskohrvatsko usmeno pesništvo u novogrčkoj književnosti**. Priloge o našoj narodnoj pjesmi pružaju suvremeni istraživači književnosti (npr. G. Megas), no i prije je usmena poezija susjeda pobuđivala pažnju grčkih znanstvenika zahvaljujući poznatoj tezi kako srpsko usmeno pjesništvo vuče porijeklo iz helen-skog. (Izdašno se citira Vaillantovo mišljenje o tom problemu.)

Josip Babić javlja se studijom: **Lik Kraljevića Marka u njemačkoj književnosti**. Čini mi se da je radnju autor mogao točnije nasloviti, jer je nešto šire koncipirana i možda bi odgovarao naslov poput ovoga: bavljenje našom narodnom poezijom u zemljama njemačkoga govornog područja. Naš folklorni prodor u svijet krenuo je upravo preko tog područja, pa je Babićeva studija posebno zanimljiv prilog povijesti naše folkloristike.

Zdeslav Dukac vrlo suvremeno a ujedno jasno i sistematično pristupa temi: **Srpskohrvatska usmena epika i američka nauka o književnosti**. Interes američke znanosti o književnosti tekao je u vezi s tom problematikom u dva pravca. Bavi se strukturoom i genezom srpskohrvatskog epskog deseterca te tipološko-komparativnim studijem o našoj i starogrčkoj (homerskoj) usmenoj epskoj tradiciji. Autor se posebno bavi radovima Parryja i Lorda (škola usmene poezije na harvardskom sveučilištu).

Ovom zborniku pridodane su još neke zanimljive studije koje manje globalno zahvaćaju problem recepcije među književnostima. Navedimo

i njih. Milivoje Jovanović objavljuje tekst: **Neka zapažanja o Nikolaju Zaboločkom kao prevodiocu srpskohrvatske epske poezije i sudbini njegovih prevoda**. Analiza ovog prevoditeljskog rada zanimat će u prvom redu rusiste.

Vladimir Miličić piše **O anagramiranim odgonetkama**. Premda se u nas već prije sto godina javljaju prve studije o anagramu, možemo reći da je zagonetka tek danas ušla u znanstvenu modu. Autor nas vrlo opširno i detaljno obavještava o tokovima istraživanja anagrama. Anagram je ovdje podvrgnut svestranoj analizi (analizira se lingvistička, semiotička pa i logička struktura zagonetke). Autor se približava problemu funkcioniranja unutrašnjeg mehanizma usmenih zagonetki. Zanimljivo je njegovo iznalaženje sličnosti između umjetničke poezije i folklorne zagonetke.

Mirjana Drndarski piše članak **Pomeni naše narodne poezije u Leopardijevom Zibaldoneu u kontekstu njegove poetike**.

Neke studije opremljene su uvodom redakcije i sažetkom na stranom jeziku, a neke nisu. Šteta.

Nives Ritig-Beljak

11. Arbeitstagung über Probleme der europäischen Volksballade vom 22. bis 24. August 1980 in Jannina / Griechenland. Veranstaltet von der Kommission für Volksdichtung der SIEF, Tagungsprotokoll herausgegeben von **Rolf Wilh. Brednich**, Department of Folklore. University of Jannina, Jannina 1981, 240 str.

Jedanaesti sastanak Komisije za narodnu poeziju SIEF-a (Société Internationale d'Ethnologie et de Folklore) okupio je znanstvenike oko sljedećih tema:

- baladna tradicija u jugoistočnoj Evropi,
- funkcija balada u običajima i pri radu,
- problemi regionalnih evropskih kataloga baladā.

Nekoliko referata bilo je posvećeno baladama zemlje domaćina ovog savjetovanja. Uvodno izlaganje o grčkim narodnim baladama pripalo je Stephanosu D. Immelosu. Akcent predavanja je na problemu klasifikacije grčkih usmenih balada. Autor nas obavještava o broju baladnih tipova.

Demetrius Loukatos izlaže malu monografiju o pomorskim baladama u Grčkoj.

Walter Puchner referira o grčkoj kasnorenesansnoj tragediji **Erofile** u kretskej baladnoj tradiciji. Analiza je vrlo temeljita: osvijetljena je kulturno-povijesna pozadina problema, zatim autor dramaturški analizira ovaj grčki renesansni prepjev tragedije **Orbecche** Giraldira Cinthioa, sistematizira verzije balada u kretskej tradiciji, da bi se najduže zadržao na analizi svih poznatih varijanata. Radnji su dodani grafikoni i tabele.

Lubomira Parpulova informira kratko o metodologiji i teoriji istraživanja balada u Bugarskoj.

Giovanni B. Bronzini izabrao je za ovaj skup zanimljivu temu o formi, ideologiji i funkciji pripovjednih pjesama iz Salenta. To je južni dio Apulije čija historija pruža komparativni materijal za talijansko-grčko-orijentalna istraživanja. Na karti su ucrtana naselja u kojima se govorilo ili govori grčkim dijalektom. Prije prelaska na analizu pjesama autor govori o dvojnoj kulturi koja se ovdje manifestira na povijesnoj i socijalnoj razini. Prihvatanje pojma o dvojnoj kulturi smanjuje šanse da istraživač zapadne u lokalpatriotizam bilo koje vrste.

Rolf W. Brednich već se duže vrijeme bavi njemačkim manjinama u prekomorskim zemljama. Ovaj put njegov izvještaj stiže iz Kanade gdje obitava ostatak njemačke vjerske manjine (tzv. »Hutterera«, koji su u našoj etnologiji možda poznatiji kao Habaneri, izvanredni keramičari). Kanada je možda posljednje prebivalište ove vjerske grupe koja se odvojila u vrijeme refor-

macije da bi lutala svijetom sve do 1919. kad u Americi pronalazi sretno pribježište. Brednich prognozira i dalji uspješan boravak ove grupe, sudeći u prvom redu po velikom broju mladog priraštaja u ovih kršćanskih komunista čija lozinka: »Prodaj sve i slijedi me« nije odgovarala ni jednom režimu. Brednich opisuje svoje približavanje bratstvu metodom **opažanja uz sudjelovanje**. Repertoar pjesama o kom se govori usko je vezan s vjerskim obredom.

Hermann Strobach govori o baladi kao radnoj pjesmi u njemačkoj literaturi.

Opširna studija K. D. Tsangalasa govori o istraživanju funkcije balada na primjerima iz Tesalije. Čitajući odlomak o specijalnoj ili sekundarnoj funkciji pjesme moramo utvrditi da je kod nas slabo istražena polifunkcionalnost usmene pjesme pa će ova temeljita studija dobro doći i našim istraživačima. Muzička realizacija bitna je pri točnom određivanju funkcije pjesme, pa K. Tsangalasa oprema svoju radnju i notnim primjerima.

Dagmar Burkhart izvještava o promjeni funkcije balkanskih narodnih balada. Kad se u folkloristici govori o funkciji pjesme, obično se misli na dominantnu funkciju, no postoji **niz** funkcija koje ne treba ispustiti iz vida. Autorica upozorava na radove Guseva i A. P. Merriama koji upozoravaju na takvu polifunkcionalnost. Nakon iznesenih primjera preobrazbe funkcije u pojedinim pjesmama, autorica zaključuje da sve ove preobrazbe i pomaci u usmenoj poeziji mogu oneraspoložiti samo folkloriste romantike i folkloriste puriste. Ostalima oni jasno pokazuju što je u biti folklor: sistem u procesu. Radnji su pridodane presnimke pjesama, kao i grafički prikaz tekstualnih »pomaka« u pjesmama.

Radost Ivanova govori o narodnoj baladi u kontekstu bugarskih obreda. Kalendar obrednih pjesama naših susjeda jamačno će zanimati i klasifikatore naših balada.

Stefan Top izabire modernu, biografsku temu: studiju o repertoaru 88-godišnjeg flamanskog pjevača narodnih pjesama.

Jean Ure govori o primjeru odnosa povijesti i narodne tradicije (pogubljenje vlašskog princa Constantinea Brincoveanua 1714).

Dva posljednja priloga, Stojanke Bojadžieve te Mary Ellen Brown i Paula Smitha, bave se regionalnim katalozima baladâ.

Nives Ritig-Beljak

Dragutin Mićović, Krajišnička epika, SANU, Balkanološki institut, knjiga 10, Beograd 1980, 184 str.

U knjizi Dragutin Mićović govori o muslimanskim narodnim epskim pjesmama koje pjevaju o Krajišnicima. Sadržaj knjige je ovaj: uvodne napomene, pet poglavlja, zaključak, sažetak na francuskom i indeks imena.

U **Uvodnim napomenama** autor kaže da je iz bogate i opsežne građe našeg usmenog epskog stvaralaštva izdvojio »krajišničke pesme kao značajan i zanimljiv fenomen ne samo bosansko-hercegovačke, nego i celokupne narodne poezije na srpskohrvatskom jeziku« a istraživanja je usmjerio u tri osnovna pravca: prvo, pokazuje realne povijesne osnove nastanka epike o Krajišnicima, drugo, prikazuje krajišku epiku od prvih spomena i bilježenja do analize njezinih sadržaja i razvoja i, treće, osvrće se na širenje krajiških pjesama i izvan jezično-pjesničkog područja bosansko-hercegovačke epske narodne poezije.

U prvom poglavlju: **Krajina kao geografski pojam** riječ je o nazivu, vremenu i prostoru Krajine, o tragovima i bilježenju toga pojma, za koji autor kaže da »krajište, Krajišnik i Krajina već se od Dušanovog doba zapažaju kao posebna područja na kojima postoje posebne obaveze i zapovednika i stanovnika«. D. M. prati promjene »tursko-hrišćanske

granice, sve do pojave prvog **bosanskog krajišta** u XV veku, pa do **Krajine** koja se uspostavila u šesnaestom, a naročito sedamnaestom veku« i zaključuje da je Krajina — jednako kao ona koja je prolazila današnjom Bosanskom krajinom, Likom a i Slavonijom, kao i na strani prema Mletačkoj Republici, bila sudbinsko poprište međusobnih sukoba, svakodnevnog četovanja i nemira, prije svega, najbližih stanovnika i onih koji su izravno sudjelovali u obrani granice s jedne i druge strane. Dalje se na primjerima povijesne građe posebno govori o »uhodarstvu«, »prevođenju stanovništva«, »oslobađanju iz ropstva pomoću otkupa«, »oslobađanju iz ropstva zamenom, na veru, zbog prijateljstva«, o »pogibijama na bojnopolju, megdanima« te »trgovini, poklonima, svakodnevnim uslugama na Krajini« i drugom.

U drugom poglavlju: **Pomeni, beleženja i objavljivanja muslimanskih pesama o Krajišnicima** posebno se govori o predvukovskom periodu, Vukovoj vezi s muslimanskom epikom, o muslimanskoj epici u zbirkama Jukića, Marjanovića i Sunjića, u Bogišićevim rukopisnim zbirkama, u zbirci Koste Hörmanna, u zbirci Matice hrvatske, o muslimanskim pjesmama koje je prikupio Milman Parry, o bilježenjima Matije Murka, o kolekciji Omer-bega Sulejmanpašića Despotovića iz Sarajeva i drugim zbirkama i izvorima.

U trećem poglavlju: **Krajišničke pesme među ostalim muslimanskim junačkim pjesmama** govori o sadržajima, karakterističnostima i ličnostima navodeći zašto su te pjesme izdvojene iz muslimanske junačke poezije, a onda opširnije govori o junacima te poezije — Turcima Krajišnicima: Mustafi Hrnjici, Mustajbegu Ličkom, Aliji Bojičiću, Kurtićima, Atlagićima, Cerićima, Badnjakovićima, Arnautovićima i dr., što potvrđuje da se radi o događajima i junacima prije svega iz 16. i 17. stoljeća — upravo onog doba koje je u kršćanskoj epici dalo bogatu pjesničku građu u pjesme tzv. uskočkog